

Veselá, Klára 2011 *Strukturální analýza trickerských mýtů severoamerických indiánů (případ prérijních kultur)*, diplomová práce na Ústavu etnologie FF UK, Praha.

POSUDEK OPONENTKY

Kulturní hrdina indiánských kultur zvaný trickster není zcela banální téma, zvláště když k analýze jeho působení v mýtech se autorka nechala inspirovat strukturální antropologií, zvláště pak Lévi-Straussem a jeho „Mythologicami“. Klára Veselá však o toto téma jeví zájem již ve své postupové práci, a práce diplomová je pak rozšířením a hlubším analytickým vhladem do tématu trickstera. Navazuje totiž na svou původní myšlenku „použití strukturální analýza na jednu jedinou postavu mýtu jakým trickster právě je. Snad z povinnosti, snad z konvence se pokouší zahrnout do celku dřívější pojednání o kulturním hrdinovi, aby se následně vehementně vrhla do analýzy, která se může zdát dosti nejednoznačná či nejasná a aby předešla zmatkům, používá levistraussovského modelu „mytému“, kam řadí jednotlivé vlastnosti či prvky chování, kterým se tricster vyznačuje. Sama pak sestavuje jednotlivé grupy mýtů – řekla bych – podle určitého sémantického hlediska, vytvářející tzv. sémantická pole, charakteristická právě pro kulturního hrdinu trickstera. Jde však dále: vyznačuje minusové a plusové chování, ve vztahu ke klesání či stoupání, aby prokázala důsledky kulturního chování jednotlivých indiánských skupin prérií jak sama v závěru práce říká: *...naším cílem nebylo odhalení nových souvislostí nebo vysvětlení určitých aspektů kultury severoamerických prérijních kmenů. I přesto se nám díky strukturální analýze podařilo v mýtech nalézt skryté vzorce těchto kultur, například základní vymezení sféry muže a ženy ve společnosti...* (s. 69). Diplomantka Klára Veselá je v kladení si cílů mnohem skromnější a – jak sama podotýká v právě citované části závěru – soustředí se – mohli bychom říci - snad „samoučelně“ na pouhé použití strukturální analýz. Zajímá ji jakým způsobem funguje mýtus, tricksterský mýtus jako materiál pro strukturální analýzu a zda je vůbec tato metoda validní pro mýty o tricksterovi? Připomínám, že Lévi-Strauss svou metodu používá na celé skupiny mýtů a nesoustředí se na pouhého jednoho kulturního hrdinu. Co se tedy Kláře Veselé opravdu zdařilo, je právě ono prokázání validity strukturální analýzy v případě pouhého jednoho hrdiny, pouhé jedné postavy mýtů. I v tomto případě j schopná vytvořit jistou grupu mýtů, jisté sémantické pole, které jsou charakteristické kupříkladu pro jednu vlastnost, pro jeden charakter trickstera.

Také formální stránku diplomantka zvládla velice dobře. Kapitoly jsou rozděleny a mýtické „grupy“ uvedeny metodologií, ve které vysvětluje nejen jednotlivé termíny, užívané Lévi-Straussem i Klárou Veselou, pokouší se také objasnit metodologii strukturální analýzy řekli bychom krok za krokem, což činí práci o něco srozumitelnější.

Jedinou výtku bych měla k diplomantce, a to je na s. 20 tvrzení o použití a důsledku použití strukturální analýzy Lévi-Straussem: nesouhlasím totiž s tím, že *...Zatímco Lévi-Strauss se s pomocí strukturální analýzy pokouší odpovědět na otázku mytologického původu tepelné úpravy potravy...* (s.20). I přes tuto tematickou výtku považuji práci za vynikající, navrhuji známou **v ý b o r n o u**. Po úpravě by mohla být hájitelná jako rigorózní práce.

Mgr. Zuzana Korecká

